

LO CAMP DE TARRAGONA

PERIÒDICH CATALANISTA

Any 6.—Núm. 271.—Dissapte 14 de Octubre de 1905

LO QUE VOLEM

«Volém la llengua catalana ab caràcter oficial y que sian catalans tots los que desempenyin càrrechs públichs: volém Corts catalanas, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils sino tot quant se refereixi a l'organissació interior de nostra terra: volém que catalans sian los jutges y magistrats y que dintre de Catalunya's tallin en última instancia'ls pleys y contribuïm a la formació de l'exèrcit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa y establint que la reserva regional forsose presti servey tan sols dintre Catalunya.» (Del manifest de l'Unió Catalanista de 16 de Mars de 1897)

Lo perquè del Catalanisme

IX

Las duas Catalunyaes. De la mateixa manera que hem parlat en defensa del mal comprès barcelonisme, hem de parlar també en defensa de la vigorosa empremta que'l nacionalisme allí ha emprès, sense cap mena de consideració a aquests vividors de la política actual, que basant-se en lo principi emancipador de l'obrer, fan servir a n'aquets pobres, la majoria d'ells inconcients, de tapadora pera saciar los seus acomodaticis furs socials que no tenen pas cap punt de contacte ab lo socialisme altruista dels que predican ab l'exemple ayntal idea que está ben definida y concretada en nostre credo.

Entusiasman l'ànima del més sossegat, despeitan los ulls del més adormit, fan creixer la fè en lo cor del més incrèdul los actes verament cívics portats a cap per los campions del Nacionalisme, quins no donant mérit a l'acte d'empresonaments o denuncias, prossegueixen aquesta titànica lluita dels s'ferts contra dels perseguïdors. Donchs, que, zes obra de Barcelona sola la salvació de Catalunya? De ben segur que no; los nacionalistas catalans treballan tots ab entusiasmisme y decisió pera reconquistar llibertats perdudas, pera rescatar tot lo nostre, fent paga los ultratjes y insults inferits a la nostra gloriosa bandera catalana, a la nostra historia, a la nostra llengua, als nostres avans pasats y a la generació actual.

Si als que treballan convensuadissims de la seva honrosa y natural causa, no altres no'ls hi prestem la cooperació franca y decidida, serà gosa de dubtar si Catalunya vol la seva reivindicació pera tot lo seu extens territori. Preguntem a tots los catalans si'n són de naixensa, què farien demà que Catalunya conquistés la seva personalitat y vos contestaràn que seguirian essent catalans ab major dalit que avuy encara que no figuran avuy dintre del Catalanisme perquè no'l coneixen prou be.

¿A que's deu lo no coneixer tots lo que tant interessa a tot fill de aquesta terra? Donchs, ras y senzillament, al desconeixement de lo que a n'ell afecta y per rahó natural al seu poble, a la seva comarca fins a arribar a la seva Nació.

¿Com ha conseguit Barcelona aquest desvetllament y ab Barcelona la majoria dels pobles de la Costa de llevant y Alt Empurdà? A forsa de propaganda, a forsa d'inculcar a aquella gent la diferenciació de rassa, las rahons ètnicas, topogràfics, lingüístics, històrics literaris, ab que tant nos diferenciem dels nostres may prou ponderats dominadors.

Daquí la diferencia grossa entre aquesta Catalunya que's mou y lluita, ab la Catalunya que del Gayá a l'Ebre sembla indiferenta

y somorta. D'aquí l'equivoch que pateixen los nostres enemics tractantlo de moviment estancat, clerical y egoista. ¿Com poden compendre l'obra edificadora de nostra Nació si en lloch mes la veuen aixecarse magestosa y esbelta sino en la Barcelona moderna y pobles veïns! Ah! si aquí poguessim respondre ab lo mateix tò alt y sostingut que ells, no coneixerian altre fruit que'l de l'arbre abundós de nostre idealisme que a la llum del sol hem exposat y prediquem. Mas no es aixís, puig lo centralisme ha tingut sempre'n compte aquell adagi que cita en son treball l'amich Vidal en aquest mateix número, *Divide y vencerás* y d'aquí tot; en pobles com lo nostre tan empestats de gent de fóra no es possible trobar aquell estol de gent desinteressada que en defensa del Catalanisme arribi fins al sacrifici si convé; no es possible trobarhi tot un comers unit y disposat a demanar una política descentralisadora, una autonomia administrativa, un concert gremial; aquí res de tot això troba ressió sino en constants y dignissims companys nostres. Aquí se ha de fer un foch nou que cremi a tot lo inútil, a tot lo que fins ara ha passat per necessari y fins per indispensable en la nostra ciutat y terme y que no ha sigut mes que la nostra vergonya y deshonra; aquí cal estimbar a molts polítics d'ofici que han medrat a l'esquena dels tarragonins; cal ferlos desapareixe, no d'aquest bossi de terra pera que n'embrutin una altra, sino dels pobles que tingan ús de rahó de la seva existència.

Lo Catalanisme al restaurar los edificis que per tots los indrets de nostre terra hem de veurer prompte acabats pera inaugurar lo grandios edifici de la Nacionalitat Catalana, ha de comptar ab que tot lo que sigui perjudicial al seu dogma y mes que perjudicial revellit y de mala fè s'ha d'esterelisar pera que may més rebroti, y pera esterelisar lo no hi ha a'tre medi que matar de soca y arrel tota la seva verinosa ira, destruint sense cap mena de consideració als nostres enemics imperdonables per grans que siguin, per grossos, per moit alts que sigan los seus tabernacles.

DOCTOR PUNCÉM.

“UNIÓ”

Conegut de tothom és aquell adagi de nostra terra que diu «L'unió fa la forsa»; com també es conegut aquell altre que'ls castellans formulan ab las paraulas «divide y vencerás». Ab això n'hem de tenir prou los catalans per veurer lo que hem de fer per salvar a Catalunya.

Unió, molta unió, entre'ls seus elements, és lo que necessita lo nostre moviment. Pensem los catalanistas, los que busquem la redempció de nostra patria, que tenim un enemic comú, que es per la nostra ruina. Ell és qui procura per tots los medis que li sian possible, la mort del catalanisme. No ho lograrà, perquè'l Catalanisme no pot morir may. Torpesa la més gran, compresa tant sols en lo país de l'insubstancialitat

y de l'embrutiment, és lo poguer creurer que'l moviment d'un poble puga ofegarse d'altra manera que econdintli lo que de dret natural li pertoca; donchs, per més que una de las fortas sotregadas de la forsa bruta puga ensoparlo per més o menys temps, no ho dubtieu, passada aquella violenta impresió aquell poble tornarà y ab més coratge a emprendre lo camí de son deslliurament. Es lo curs de la riuada que per més obstacles que trobi a són pas los vens en definitiva, ja que quan majors sigan las obras que impideixen la seva corrent natural, més gran és aquesta y ab molta més forsa las destrueix y las arrastra fins a trobar lo seu nivell, cumplint aixís fatalment una de las lleys físicas de la Naturalesa.

De consegüent, lo únich que podria alcansar lo Centralisme és lo retrassament de la deslliuransa de nostra patria, lo crear un dels obstacles de que hem parlat per impedir, per deturar encara que momentaniament la marxa triomfal que porta'l nacionalisme català. ¿Y com? D'una sola manera. Dividintnos. Lo moviment nacionalista del nostre poble ha arribat ja a un punt massa enlaira pera que pugui res contra d'ell lo verí del centralisme; som ja massa grans perquè'ns espartin sigan los qui sigan los cástichs y amenassas que a diari nos venen d'allende. Y'l govern, los polítics de Castella ho han comprès aixís mateix y están convensuts que res podrien, oposant al nostre moviment un altre de distint, sino que sols procurant la divisió entre nosaltres, partint las forses de Penemich podrien guanyar victoria, en lo sentit de retrassar per uns anys més lo nostre triomf definitiu, donchs que lo que procura'l centralisme, veient que no té cap més remey per combatre al nostre moviment, és posar en práctica'l seu adagi «divide y vencerás».

Més, feina en vá li ha d'ésser, perquè'ls catalans opasarém com sempre a aquest pressagi castellà de destruccio y de verdader separatisme, aquell altre adagi avans mencionat «L'unió fa la forsa», principi d'unificació, d'avens y de progrés com tots los en que's basa'l Catalanisme. Y ab aquest principi, ab aquesta màxima que ha sigut sempre la que ha inspirat lo nostre moviment, la que ha guiat la nostra tasca, tota tentativa del poder central per portar la perturbació entre nosaltres será completament inútil. Deixem, que en aquells paperots que desgraciadament encara hi há qui compra, que en los periòdichs centralistas se lleixin de tant en tant aquella ridícula afirmació de que'l Catalanisme és mort; no'n fem cas, és la sentència dictada per jutges que no veuen o no'ls convé veurer la realitat de las cosas; més ben dit, la veuen la vitalitat y la forsa del nostre moviment y li tenen por y per això l'atacan ab tanta furia. Lo Catalanisme vi creixent; lo volcá del patriotisme català que semblava apagat en los cors dels fills de la terra, está avuy en plena erupció; lo seu cráter representat pel vell organisme director del moviment nacionalista, es ja insuficient pera donar sortida a las manifestacions de patriotisme de tants catalans com hi há disposats a fer tota mena de sacrificis per salvar la patria, y per això's forman cada dia nous grups, novas entitats, que podran discrepar quelcom, si volen, en cuestió de procediments a seguir, però que totas ellas van encaminadas a un mateix fi, y en arribant la seva oportunitat formaran un sol bloch pera combatre al Centralisme y obtenir la redempció de Catalunya.

Axamplém, per lo tant, cada día més lo camp de nostras operacions. Procurém la conjunció de tots los elements que treballan pel bé de nostra aimada Patria. Y no'ns cansém de pregonar arreu que en lo nostre moviment popular hi cap tot-

hom, siga del color que vulga, tinga las ideas que tinga, ja que tot això queda en segon lloch quan se tracta de salvar un poble.

Units tots com un sol home, despreciant las petitas diferencias d'apreciació, molt naturals en sers imperfectes com són los homes, y buscant solsament lo camí més dret que condueixi a la reconstitució de la personalitat catalana, treballèm fins a reivindicar de nou nostres llibertats, tan lligitimament guanyadas y tant barbre y despòticament arreballadas pel centralisme.

Catalans: Unió y Catalunya está salvada.

EMILI VIDAL.

GAMBIS DE NOM

«Avuy ha sigut firmat pel Rey lo Decret cambiant lo nom del Ministeri d'Agricultura, Industria, Comers y Obras Públicas, pel de Ministeri de Foment.»

D'un diari qualsevol.

Heus aquí una senzilla noticia que enclou lo que'n podriam dir psicologia de l'Estat espanyol. ¿Un cambi de nom! Mudar la nomenclatura, variar las paraulas, substituir unas frases per altres, però conservar sempre los mateixos significats, idénticas ideas, iguals y exactes punts de vista. Aquí tot cambia, tot se muda, tot se trasbalsa..... però no més de nom. Los fets segueixen iguals, los errors s'eternissan, los defectes perduran. Y això és en qualsevol ordre que s'examinin, en política, en administració, en art, en literatura, en ciencia, en ensenyansa. Contra lo que diuen los francesos, a Espanya'l nom es tot.

Rassa decadent la que'ns governa, faltada d'energias materials, mentals y morals, sols se preocupa de las fórmulas, de disfressar llurs actes, d'enganyar als qui esclavitzan y d'enganyarse a n'ella mateixa. D'una manera o altra ha de procurar fer veure que fa alguna cosa, y com las forses li mancan, l'iniciativa l'ha perduda y'l geni li ha fugit sense atonarsen, s'entreté en l'ignocenta tasca de mudar los noms. La qüestió es lo decorat, las robas llampants, las coloraines. ¿Què hi fa que sota un vestit d'elegancia extremada, ab guarniments de vermell cridaner y groch de terra d'escudellas, s'hi amagui un cós miserable, enfeblit, sense alè de vida?

Miruela l'Espanya d'avuy. Guaytéu los seus polítics: no diuen més que paraulas. Del republicà federal ab vistas al socialisme, al monàrquich absolutista devot de D. Carles, no hi trobarém més que una llarga carrua de noms distints ab una sola y única mentalitat, la mentalitat tradicional espanyola que, tenint sempre per norma l'imposició y la tirania, fonamentantlas unas vegadas en la rahó y altres en lo dret diví, en lloch de sembrar pel mon que ha tingut sota'ls peus la civilització y la cultura, ha engendrat per tot arreu odís y rancúnias seculars, ha ferit sentiments nacionals, ha expoliat als pobles y ha intentat vanament destruir las rasses que s'han rebelat contra d'ella.

¿Volém mirar las sevas manifestacions artísticas? Son migradas, en veritat, però ademés portan lo sagell dels segles passats. L'art espanyol no evoluciona, está petrificat, es una momia. En Pintura y Escultura las reputacions no's fan a Espanya, las han d'enviar fetas de l'estranger pera que s'acceptin. En literatura's fan novelas y's publican versos, però no trobarém per més que busquem un parell de poetas y un altre parell de prosistas. Si us endiuèu pel camp teatral, los pocs que s'hi dedican vos farán naixe'l recort de las edats passadas pera no tornar més las edats dels sentimentalismes y de las preocupacions vestidas ab trajo modern,

això sí, ab levita y barret de copa o ab l'uniforme del presitari y la brusa del treballador, però las mateixas violencias de caràcter ab los mateixos atavismes y aberracions, ab lo mateix fals concepte de l'humanitat.

¿Se girèu cap a l'ensenyansa? N'apartarém desseguida la vista. Mols anys que's mudan los plans y's varian las organizacions y las reformas van y venen y's succeïxen y s'atropellan. Però al cap d'avall ¿què? Lo mateix de sempre: l'incultura a dalt, l'ignorancia a baix, l'analfabetisme imperant per tot y'l mestre morintse de fam, ab sous miserables, impedit de tota iniciativa, temerós de qualsevol innovació que al *quidam* que fassi d'inspector li sembli revolucionaria y li serveixi de pretext pera llensarlo a la miseria y a la vergonya.

¿Pobra Espanya! ¿Deixarà de jugar a la vida pera viure de veritat? ¿Acabarà de llansar fóra y ben lluny totas aquestas apariencias de civilització, pera entrar resolta y ab pas segur pel camí dels Estats verament avensats y cultes?..... No ho sabem, però trist auguri és que persisteixi aquesta afició als gambis de nom. Pera'ls malalts greus lo mudar de postura no és may un remey, al contrari; moltes vegadas los hi precipita la mort, y'ls gambis de nom en los pobles, quan continuan los mateixos defectes y vicis, constitueixen un símptoma fatal pel seu esdevenir.....

Cal que Catalunya, tan poch aficionada sempre als inflaments, a la verbositat y al formulisme ridícul, vagi pensant en aquestas cosas.

P. MONTCADA.

Ensenyansa agricola ambulat

Estudis Universitaris Catalans

Feya ja temps que estudiava la Junta dels «Estudis» la manera d'establir l'ensenyansa agricola ambulat y havia parlat a dit efecte ab distingidas personalitats y recabat l'apoyo de determinadas corporacions, que li fou ofert pera'l dia de la realissació de dit projecte, quan en lo sí de la Diputació de Barcelona's tractá d'aquesta qüestió y'l diputat provincial senyor Bertran y Músitu explicá l'estat dels treballs duts a cap y'ls fins que's proposavan realisar los «Estudis Universitaris Catalans».

Se convingué alashoras en intentar una acció comú, y pera tractarne's convocá a una reunió, en la que'l delegat dels «Estudis» concretá aquells treballs y propòsits que, en definitiva, consisteixen en emprendre una campanya enèrgica, vigorosa y incessant pera ilustrar als pagesos catalans, no pás ab paraulas que'l vent s'emporta, sino ab una ensenyansa ben práctica y que entri, pels sentits, fins a desfer preocupacions, suplir deficiencias y vencer rutinas seculars; en intentar en los procediments agrícolos una veritable revolució que transformi y fassi prosperar l'agricultura catalana, com, mercès a dita ensenyansa, s'ha transformat y fet pròspera la d'Italia y altres païssos, mellorant las condicions dels conreus, multiplicant los aprofitaments y, per lo tant, los rendiments econòmics, perfeccionant las industrias anexas y fent naixe'r multitud d'industrias derivadas, de las que aquí avuy ab prou feinas se té idea.

Aquesta empresa es d'una magnitud extraordinaria, que sols se comprèn quan se dirigeix la mirada a las nacions estrangeras, y's veu lo que allí s'ha arribat a fer y'ls resultats inmensos que se n'han tocat. L'industria de la llet, per exemple, que aquí viu, malgrat lloables temptativas particulars, en forma enterament rudimentaria, compta en altres païssos ab gran número d'escolas y lletierias models, ahont és ensenyada, sense comptar ab las seccions d'informació científica y práctica creadas en alguns d'ells pel seu ministeri

d'Agricultura, elevants, en alguna altra nació, a 38 milions de franchs l'exportació de mantegues i formatges, que era casi nula fa 30 anys; la viticultura, que aquí despertà tantas esperansas, està amensada de mort si'ls productors no procuran mellorar los seus procediments fins a posar los productes a l'altura dels d'aquells pobles que foren per causas tranzitorias mercats nostres, però que avuy no sols no necessitan los nostres caldos, sino que ab los seus, universalment reputats y quina producció és cada dia més gran, fan impossible la colocació dels de Catalunya més enllà de las fronteras; l'aplicació d'adobs químichs, l'ús de la maquinaria agrícola, lo perfeccionament de la zootecnia, l'implantació de certas industrias que tenen per base l'agricultura o la remaderia y'l desenrotll d'altras ja establertes, han de ser la conseqüència de l'ensenyansa que's tracta de donar pels «Estudis», com ho han sigut en los païssos en que aquells ja's dona.

Per això'l resultat d'aquella entrevista fou, l'acort entre'ls «Estudis Universitaris Catalans» y la Diputació de pera establir totseguit dita ensenyansa costejantla per meitat, y en altra reunió últimament celebrada per la subcomissió mixta nomenada pera l'execució de dit plan, s'acordà empendier totseguit duas campanyas, una en lo Pla de Bages sobre vinificació y altra al Vallès sobre arbres fruiters.

Però l'acció d'aquesta ensenyansa volen los «Estudis» que s'extengui a tot Catalunya, y tant pera això com pera desenrotllar l'iniciativa que ara s'ha pres, convé que'ls elements y entitats interessadas proporcionin medis y donguin las majors facilitats pera que dita ensenyansa resulti tot lo més práctica y profitosa possible. Las que forman part de la meritoria Federació Agrícola Catalana Balear, que en una de llurs últimas reunions s'ocuparen ab entussiasme de l'idea, seràn, sens dubte, las primeras en secundar aquesta acció patriòfica.

Precisan los recursos econòmichs, perquè sense ells és impossible satisfere los honoraris als professors y al restant personal que hagi d'intervenir en l'ensenyansa; y precisa també que las Cambras agricolas, sindicats o associacions de pagesos facilitin camps d'experimentació, locals, instruments, llevors, etc., en una paraula, tot lo necessari pera que aquells pugui donar en las condicions en que s'ha de donarse, si'ls vol que reporti algún fruit y no's reduxeixi (lo que de cap manera volen los «Estudis») a disertacions més o menys sabias en que's parli, en una hora y davant dels mateixos pagesos, de las malalties dels ceps, de la sembra de la patata, del conreu dels cereals y de l'aplicació de la patata, del conreu dels cereals y de l'aplicació de la partida doble a la contabilitat agrícola.

Aspiran los «Estudis» a que l'establiment de l'ensenyansa agrícola ambulante se completi ab la creació d'un sistema de consultes y informacions, servit no sols pels professors en cada una de las localitats en que vagin a donar llur ensenyament práctic, sino per centres destinats a dit fi que responguin a las demandas que se'ls hi fassi de tots los indrets de Catalunya; y això suposa una organització un xich vasta y costosa, que será indispensable montar pera que la resposta a las consultes reunixi sempre las majors garantias d'acert.

Los interessos agricols no són pas secundaris a Catalunya, sino que, pel contrari, són los predominants en gran part del seu terrer. Cal, donchs, defensarlos y ferlos prosperar, apoyant la salvadora idea de la ensenyansa agrícola ambulante, escampada a Italia per Joseph Antoni Octavi y acreditada per l'experiencia, y que's proposan realisar a tot Catalunya'ls «Estudis Universitaris Catalans».

UNA PROMETENSA

XII

La llatinada del senyor Eufra i va ser molt celebrada. Universals aplaudiments foren la coronació del seu parlament curt y expressiu.

—Si no fós aquest estòmach que'm té aclaparar, ja veurien si'n faria de brometa—afegia'l senyor Eufra.

—Si, sí; de jove era un dels més tranquils que hi havia a Sabadell. M'havia fet fer uns panxons de riurer aquest estimat Eufra—deya'l senyor Facundio a qui l'animació de la concurrència havia mitj curat de la ferida monetaria.

—Serà tot lo xistós que vulgas—declara la senyora Marceneta,—però

no m'agrada. Las personas majors tenen de ser més serias; ahont aniriam a parar!

—Va, Merceneta, no t'enfades—respon lo senyor Facundio, sortint a la defensa del seu cunyat;—aquest viatge es viatge de broma. Ja n'hi ha hagut prou de saragata fins ara; convé molt una forta compensació, veitat, senyor Montornés?

—Es clar, home, es clar; visca la alegría—contesta'l senyor Montornés. Com va este cuerpo, senyora Madrona?

—Tal cual, senyor Montornés—diu la llevadora, ocupada en fabricar mitja dotzena de munyicas per la petita Laionor.—Veú? ja está bé la nena; se l'ha acabat lo biberón; ara que remugui y farà bondat.

—Quina calor!—exclama la Tuyetas.—Me costará de fer la digestió; aquellas mandonguillas se m'han quedat a la gola y no volen baixar.

La Tuyetas estava vermella com una grana; la cotilla l'apretava massa, la feya patir, treyentli bona part de la seva natural satisfacció; tot era menejarse y bufar, com si una inmensa fornal estés encesa dins de aquell còs y no tingués prou sortida lo vapor que s'hi estava elaborant.

—Prengui una miqueta de licor del Montserrat, senyora Tuyetas—diu lo padrinet;—es molt bò y fa sentar bé'l menjar.

—Té rahó—declara'l senyor Facundio.—Noy?, porta montserratina... Aixis, beu, Tuyetas... Ja't trobas mellor, veritat, monina?

La Tuyetas se disposava, altra volta, a fer monadas al seu marit, quan lo mosso de la fonda donà'l crit de alerta. Estavan donant bitllets pera Montserrat.

—Ja'ls tenim nosaltres; són presos de Barcelona estant,—diu lo senyor Facundio.

—No serveixen pera aquest tren, senyor. La combinació es pera l'altre; aquest tren no'n té.

Lo senyor Facundio's queda aclaparar. Una altra pèrdua motivada per l'entrebanch de Viladecaballs!

—Válgam Déu!—diu,—quant dinner l'ensat!

—Què hi vol fer ara, senyor Facundio?

—Senyora Madrona, senyora Madrona! Calli; si no'm farà perdre! Tot es per culpa de vostè; si no li haguessin vingut ganas de....

—Déixah correr, Facundiet—li diu acostantse li Tuyetas;—pobra senyora Madrona, ja ho está prou de avergonyida; no li aumentis la seva tristura; ja no veus que ella també ho ha pagat; s'ha quedat sense caixals.

—Sense ganas de ferho may més, s'havia d'haver quedat—contesta'l senyor Facundio, dirigintse a la finestreta dels bitllets.

Por fin parió Catala

Lo tren de Cremallera ja camina. Després d'haver omplenat de capsas y capsetas lo vagó, tots los viatgers s'han assegut y'l matrimoni ben avingut ha tornat a ficarse las enaguas disposat a fer noves capsinadas. Regna arreu la major tranquilidat y l'entusiasme's produeix a cada instant quan las perspectives preciosissimas que s'oviran són saludadas per l'animsa comitiva. Lo senyor Facundio's torna a posar de bon humor per centèsima vegada. Una sola nota discordant se deixa notar entre'l general bullici; es lo pobre Pauet, lo padrinet, quin cor va esgratinyant la picara gelosia. A l'altre costat de la padrineteta s'hi ha assegut lo Pepitu, lo fill del senyor Eufra que s'ocupa massa de la Francisqueta y això'l posa intranquil, molt intranquil.

Es cosa molt sabuda que dos galls en un galliner no hi están bé y'l ciclista sabadellench, ho es un gallet; quin gallet, vatau! dimoni! La gallineta, la tendra poncelleta, coqueta per natura, no sembla pendrer del tot malament al nou gallán que va a gosar de la seva encisadora companyia y accepta'ls obsequis del novell pervingut, en detriment de l'antic possedor de las sevas gracias. Aquest se va posant mústich y tristot com presentint una propra derrota y's va mirant enlaire, enlaire com cercant un saltador ben arreconat y ben fosch ahont anar a amagar la seva desventura, mentres lo Pepitu apreta, apreta'l siti....

—Caram, caram! No sé què me'n pensi de vostès dos—exclama'l senyor Rubí, dirigintse al senyor Montornés y a la llevadora.

—No hi ha por, senyor Rubí—contesta'l senyor Montornés;—al sortir de casa vaig jurar fidelitat a la Mariana, la meva estimada muller que no li faltaria per res del món. Per això, no's cregui, que encara fa goig la senyora Madrona!

Una general rialla aculleix lo bon parlar del senyor Montornés.

—Moltas mercès, senyor Montornés—diu la llevadora, tota satisfeta;—vostè es molt amable y obsequiós ab las damas.

Y la senyora Madrona s'arregla la mantellina del lord anglès, fent mitja dotzena de posturas que li escauen d'allò més.

—Eyl senyor Joseph! No dormi, home; vaja un concert que'ns dona—crida'l senyor Facundio;—això sembla l'Orfeo.

Lo senyor Joseph obri'ls ulls y diu:

—Que? Que roncava?

—Y tant!

—Dispensin. Pepita! No dormis, que no está bé.

La senyora Josepha obra també'ls ulls y mira arreu mitj endormiscada; fixantse ab las enaguas, diu, tota estranyada:

—Que ha nevut?

Tothom riu al sentir l'acudit de la senyora Josepha que havia prèls la blancor de la prenda femenina per un camp nevut.

—Ay! Perdonin; la són fa veurer moltas cosas—liu tota sofocada la senyora Josepha.

—Trèguine això del demunt; porta mala estruguesa anar tan tapats, cregui—observa la senyora Tuyetas.—No sé què'n treuen de fer riurer la gent!

—Es per la pols, senyora Tuyetas; no hi ha res mellor; quan arribem, sembla que no'ns havem mogut de casa. Nos ho va ensenyar un senyor del Vendrell, que era molt xocant; miri, es molt práctic, senyora Tuyetas.

La senyora Josepha, Pepita per bon nom, als la enaguas y ensenyant lo vestit afegeix:

—Veú, Tuyeta? Ni que hagués sortit de la botiga, ara mateixa.

—Senyora Josepha! Què fa?—exclama'l senyor Surell.

—Que tinch de fer? vostè dirá—contesta la senyora Josepha.

—No está bé això d'alsarse las faldillas davant del públich; vostè ha conegut al cèlebre rector de Creixell que deya: faldillas per amunt y calsas....

—Calli, senyor Surell—interromp depressa la senyora Tuyetas.—Vostè té sempre la mala costum de descarriarse.

—Era una broma, que no ho veu?—argüeix lo senyor Surell.

—Bé, bé; però si una no li estés al demunt, no sé to que passaria.

—Què passaria?—diu lo senyor Surell;—què havia de passar!, que jo seria la segona part del senyor Eufra; me faria restituir lo dinar de Monistrol.

Y vinga riurer altra vegada.

Què hermosa es l'alegría! Y quant més hermosa no es després d'haver gaudit las malauransas! Y quant gust dona de fer alguna rialla! Com si'ls budells s'anessin aixamplant y l'aire entrés dins dels pulmóns ab més llibertat, refrigerant l'entranya cansada de tant de treballar....

Un xiulet de la máquina se deix oir, estrident.

—Ja hi som?—pregunta la senyora Tuyetas.

—No encara; es l'estació; aviat hi serém a la montanya. D'aquí mitja hora, a Montserrat—diu lo Pepitu.—Arribarem justos per la Salve dels monjos; es molt bonica. Que no li agrada a vostè, la Salve, Francisqueta?

—No l'he sentida may—contesta la padrineteta.—En Pauet sí que l'ha sentida; veritat Pauet?

La padrineteta's gira cap al seu primer enamorat que está silenciós, mirant a terra, endressantli un esguart dolcíssim que fa reviscolar momentaniament a l'estudiant compungit.

—Sí, sí, es molt hermosa, Francisqueta. A mí'm va fer un efecte prodigiós; ja hi anirém y veurá quina impressió; un se sent transportat, dignificat, enlairat... molt estranyat... molt... molt....

Lo Pauet no sab com acabar la descripció de la Salve montserratina; las miradas de colometa tendra que li llenca la padrineteta, com volgentlo posar a tò, altra vegada, l'encortan de tal manera, que pert l'ús de la paraula y acaba dient:

—Los monjos cantan a l'iglesia....

Y com si l'effort hagués sigut inmens, en Pauet torna a quedar mut somniós y anorreat.

Lo senyor Surell s'ha alsat y reparteix galetas, un parell per cadascú. La concurrència li va donant mercès per l'obsequi y la senyora Madrona, que sab perfectament lo camí de la seva boca, se disposa a menjarsen una, tot dient:

—Fan bona cara, senyor Surell.

—Que fa, senyora Madrona? No las mengi, són pel gòs de la casilla.

—Y ara! Galetas per un gòs—diu

la llevadora.—Val més per home que no pás per una bestia.

—Es una bestia molt sabia, senyora Madrona, més sabia que molts personas; quantas donarian per semblarshi al guisso de la casilla; ja'l veurá, quan passarém per davant; no se las mengi, sent!

—Perdi cuidado, senyor Surell—contesta la senyora Madrona, tota seriosa y estrayada ab una galeta a cada mà.—Vaja unas estranyesas!

Lo reparto estava fet; no més faltava'l matrimoni ben avingut.

—Com ho farém, ara, per donar los las galetas?—diu lo senyor Surell;—vostès semblan esgarrats, com si no tinguessin mans.

—Si què'n tenim—diu lo senyor Joseph.—Pepita!

—Digas, Josepet—contesta amorosa la Pepita.

—Treyémse las enaguas?

Y las enaguas desapareixen de l'escena. Lo senyor Surell pot, allavors, entregar la galeteta.

—Quan passarém per la casilla—diu aquest,—cadascú farà un obsequi al guisso que está de centinella al costat del guarda-agullas. Lo cèlebre gòs, també'n pren de centims, si n'hi tiran; es un defecte, l'amich que té, li agrada'l diner pot ser una miqueta massa. Parin amén, que aviat hi serém a la casilla.

Un moviment precursor d'alguna cosa notable, com fóra de lo comú, se deixa notar per tot lo tren. La gent corre a las finestretas de la part de la montanya; tots esperan quelcom.

—Què té la gent?—pregunta la llevadora.

—Espera al guisso; es la primera sorpresa que hi ha anant a Montserrat—diu lo senyor Surell.—Veú, allà?

Lo senyor Surell senyala una casilla.

—Miréusel, ja hi es!

Tothom se'l mira, tothom crida, tothom riu, tothom li tira y ell... lo guisso, seriós, més seriós que un jutge, tieso com una barra, aguenta la bandereta ab las potetas del davant, un casquet verdós al cap y una manteta vermella tirada sobre. Fa goig un gòs menut y peludet, de color blanquinós, es l'alegría dels que passen y l'alegría, també, del guarda, del seu amo que, després del pás del tren, recull los centims que li tiran, fentse un jornal d'allò més bò, un guarda-agullas que no's cambiaria pel seu quefe y l'home es precavut; un altre gorret s'está aprop, un xich més enrera que'l gòs virotejat pels viatgers, esperant que li arribi l'hora, quan lo seu company se cansi o's mori. D'això se'n diu pensar, preveurer.

Las galetas repartidas ab profusió pel senyor Surell fan capsals voltants del guarda improvisat, que se las posa a menjar ab tota parsimonia, mentres l'amo recull los fruits de la pensada, los centims benivolguts y desitjats que fan bu'lr l'olla.

L'empleyat se para veynt un objecte blanquinós, un munt de roba, voltat de puntas y ab lligams; lo recull y'l contempla esvait.

—Són unas enaguas—diu lo guarda-agullas;—vaja unas cosas de tirarli al gòs; lo mellor dia hi trobaré tota una mudada.

Eran las enaguas del senyor Joseph y la Pepita que'l senyor Rubí, entusiasmat, havia tirat a la via, malgrat las reclamacions desesperadas del matrimoni enamorat y vacayner.

DOCTOR PALAUET.

La Selva del Camp 20 de Septiembre 1905.

L'ESTRIPA CORS

¡Què n'era d'aixerit lo Ventura! Y es que no solzament li trobavan las xicotas, delerosas totas ellas de deixarse festejar, sino que era d'opinió general en lo poble. Ja de petitot se feya marcar, mes ara que ha arribat de Barcelona, ahont hi ha estat cinch anys pera perfeccionarse en son treball de fuster, ha vingut desconegut. Marxa que encara era una criatura y ara se'l veu alt, prim, però ben format; morenet, ab un pan y toros poch pronunciat, negre y lluent y lo que més gracia li feya y ell n'estava convensut, donchs sempre hi tenia'ls dits, era un bigotet, negre com lo cabell, que li cambiá la seva fesomia, donchs encara que sols tingués vint anys, semblava ja un home, contri-

buinthi molt, l'enraonar pausat, mitj mofeta, despreciatíu....

En quan al vestir, se distingia; sas espardenyas, que eran molt punxagudas y que sols li tapavan fins a mitjos dits, sos pantalóns de vellut de ratllas exageradament grossas, sa gorreta petita de seda negra y lluenta y (això sols quan se mudava) una samarreta de ratllas molt amplas, blavas y vermelas.

De carácter inflat, orgullós y poca delectes, per otras gracias que ell tenia, no ieya pas dos dias que era al poble quan comensá a desenrotllar la ya, fer patir. Y emprengué la conquesta de la Roseta, xicoteta ben aixemtoyta per cert, cosa que conseguí molt fàcilment. Mes al poch temps, a planta sens cap escusa y d'aquesta a una altra; de manera que ab tres o quatre anys, havia festejat las caronas més bonicas del poble. Tal manera de proceder, escamá de tal manera, que ja totas las noyas lo miravan ab recel fins al punt de ferseli impossible cap més conquesta.

Ademés, com que sa vanitat lo feya ésser una mica boca-moll, acabá per ferse aborrible de debò. Y això que ell bé s'efforsava rebuscant paraulas ensucradas, bé hi patia exagerant sas gracias, bé'n rebuscava d'acudits. Però res conseguia. Y així passá algun temps estant en huelga que deya ell y, segons deya a boca plena la cosa sería llarga, ja que estava cansat de festejar terrosseras.

Però, veusaquí que, després d'alguns temps de durar aquesta vaga... forsoza, esdevingué la festa major y a la festa va venirhi, després de quatre anys de no estar al poble, la Roseta, sa primera conquesta que, ab lo cor llatzerat marxá del poble per no veurer. Y vingué tan hermosa, tan extremadament interessant, que feu que en Ventura, aixis que la veje al sarau, l'anés a buscar pera ballarhi y no content d'haverhi ballat un ball volia emparaularshi tots los de la festa, cosa que no conseguí.

—Que no te'n recordas de mit?

—Que no hi has pensat alguna vegada en mi?

—Jo?—digué com estranyada.

—Rosa...—digué tot amoióit y suplicant.

Ella, per tota resposta, se'n aná rient y saltironant a trobar a sas amigas, deixantlo tot plantat al mitj del ball, fet un ensa.

Això'l desconcertá. Hauria preferit mil voltas que s'hagués enfadat contra ell, que li hagués retret sa malfeta. Aquella fredor de la Rosa encengué son cor, apassionant de valent lo que abans era sols una mica de afectió. Y avergonyit, trepitjat son orgull y foll ja d'estimació, marxá del sarau, dispostat més que may a parlar ab la Roseta.

Però no pogué parlarli en cap dels dos dias de la festa y arribá al major desespero al saber, al tercer dia, al cap-tart, que la Rosa a l'endemá marxava.

Y dispostat a tot, esperá'l vespre y's plantá davant de casa seva pensant que tart o aviat hi parlaria y, si això no fós possible, esperaria a que s'obris la porta al dematí, abans de marxar ella y a casa seva, al davant de tothom, si això calia, li demanaria perdó....

No calgué això. Ja era tardet, que, pera despedirse d'uns parents seus, surtí la Rosa y aixis que tancá la porta, s'hi acostá en Ventura.

—Rosa... j'èr Déu, escolta!... Jo no soch lo mateix Ventura... perdónam... ara jo sé que t'estimo...

Ab un ademá despreciatíu, però graciosíssim, la Rosa's disposava a separarse d'ell, si no hagués sigut que la va agafar pel brás pera detenirla.

—Déixam—digué ab dignitat y altivesa.—Si que has cambiat y de valent que has cambiat. Abans erats un tonto presumit y orgullós, però molt ignoscent; avuy... avuy t'has tornat dolent.

Y ab decisió s'apartá d'ell. En Ventura, allavors conegué que era estimar y pensá lo mal que havia fet a la seva Roseta; y plorá.... plorá llarga estona allí clavat, cosa que jamay havia conegut.

Y a l'endemá dematinet, marxá la Rosa y ell la veje marxar....

Fa tres o quatre mesos que en Ventura ni treballa, ni se'l veu enlloch. Solzament algú'l veu passejant per fóra tot sol, ab lo cap baix y tristot. Lo seu cap, semblava d'un mitj boig, però d'una bojeria mística, quieta, sossegada.

Un dia, a fi de distreures, a fi de ofegar a forsa de vicis y disbauxas aquella forta passió que l'emalaltia, prengué la resolució de marxar altra vegada a Barcelona o a una banda ahont pogués divertirse molt, molt; ahont pogués... suicidarse lentament, sense donars-n compte. Y ho conseguí; però jamay pogué oblidar a la Roseta. Poch temps després estava de retorn y se'l veya sech, demacrat, ab los ulls enfusos sense brill y sens expressió; lo nás prim, las orellas cabussadas, grogas y transparentas. No podia donar quatre passos que no s'otegués y una tosseta seca y sequida'l feya parar d'enraonar a cada moment.

Y las donas, pel restabliment de la seva salut, li van comensar una Novena. Y las fadrinas d'aquell temps, un xich despiadadas, se sentian com satisfetas....

J. M.ª RENDÉ.

Comentarios

Diu La Correspondencia Militar: «Ahorra no podemos ir á Marruecos, á penetrar pacificamente, como quiere Francia, al invitarnos á socorrer con nuestras manos las castañas que los gabachos desean comerse; pero si podríamos probar la pujanza de una división bien instruida y preparada contra la canalla separatista catalana y bizcarrina; acabándolos á todos, se acabaría la rabia, pues como á perros rabiosos les tratáramos.»
Voliám comentar aquest paragraf; però trobem mellor reproduir lo que diu *El Poble Catalá*. Llegèixinho:

La Correspondencia militar, quin valor deu ésser també probado, com lo dels seus redactors, no vol anar al Africa, malgrat de tenirhi allí *nuestro porvenir*, segons frase de gazetilla.

Prefereix venir a Catalunya y a Biscaia. Es a dir, venirhi no, enviarhi. Aquestas cosas se fan així: axequemse y *aneuhi*.

El *bizarro* periódich, escrit ab plomas que com las del moro Tarfe el *delgado papel rasgan*, troba que es mellor no passar l'Estret, y renunciar a las figues de moro pels camps, las hortas y ls corrals de Catalunya.

Se veu que a certa gent los hi entra lo bon sentir. Lo mateix passá a don Quixot a la darrera hora: son senyals de l'agonia.

Potser tot plegat no es més sinó que han avorrit l'aigua; y encara que de Andalusia al Marroch no hi ha molt, los espera'l recort de l'última embarcada.

Quin trágul no devia ferhi per aquellas mars!

Tots desembarcaven que fins al mareig los durava en terra semblava talment que'ls haguessin bastonejat.

Opina *La Correspondencia Militar* que una divisió passejantse per Catalunya y Biscaia, *barreria la canalla separatista*.

Aquesta *Correspondencia*, se veu que no té memoria. Aixó d'enviar divisions armadas a Catalunya es vell.

Lo que hi ha es que quan han vingut en sò de guerra no'ns han fet por. Quan han vingut com amigas o protectoras, sí; allavors n'havém gemegat.

Era pel 1359 quan medirem per primera vegada las nostras armas ab Castilla, que aliada ab Portugal y ab los maurs, declará la guerra a n'en Pere IV, Davant de Barcelona, desproveída d'armada, se presentá una esquadra de més de vuitanta bastiments castellans, y nosaltres ab quatre brigoles de dugas caixas y una bombardá los allunyarem depressa, empatyats per la vergonya.

Ja sabem, donchs, quinas posturas prenen!

En cambi, venían aquí las principes castellanicas cridades al talem dels nostres reys, y aquella invasió que havia de ser dols, de pau y amor, pertorbava nostre regne y'l venia a una influencia estranya.

Era portat a la corona en Ferrán d'Antequera per decisió de Casp, y overtas las portas al nou rey tant generosamente, entravan ab ell cortesans y tropas de Castilla, que insultavan als catalans y afrontavan com a mal nascuts la terra que l'hostatjava.

Las temém, donchs, las penetracions pacíficas. Preferim las otras, que s'acavan més aviat y son més leals.

En voleu més d'história confreres de *La Correspondencia Militar*?

Vegin, donchs, que no'ns dolen prendas.

En el segle XVII vingué a reproduirse agrandit el quadro d'invasió dels darrers segles mitjos.

Las tropas castellanicas que venían para *defender á Cataluña*, segons deya Felip IV al contestar las queixas, eran las que en 1634 exigían a Barcelona'l quint de totas llurs rendas, las que depredavan lo país ab extorsions, robos y violencias, las que posavan presos als Diputats para expoliar los fondos de la Generalitat, las que assassinavan l'Antoni de Fluviá y l'incendiavan llur castell de Palautordera, las que provocavan los avalots y bullangas de Santa Coloma de Farnés, Riudarenas y Amer.

Bella manera de protegir y defender una terra! Potser sigui la de vostres, però no és la nostra, la del bon temps de la nació catalana.

En cambi entravan poch anys després aquellas mateixas tropas com enemigas, y la gent catalana que avans per manament del Comte Duc havia de donarsi estada, paga, menjar y llit còmodu, encara que los *hidalgos del país duerman como puedan*, y *allá se las hayan*, los hi barrava'l pás, las derrotava completament al cim de Montjuich y al fons de Vall-donzella, las humiliava a Constantí, las hi feya sentir la bravura de nostra rassa sots lo comandament den Margarit, y ajulava a's francesos a rendirlas totalment a Vilafranca y a derrotarlas a Lleida y a Perpinyá.

Ja'ns coneixém, donchs, de temps. Lo que hi ha senyors de *La Correspondencia Militar*, es que vostés no tenen memoria.

Però a Catalunya ja ho diu l'adagi: qui no té memoria ha de tenir camas. Y d'aixó vostés ja'n tenen. Es *probado*.

NOVAS

La temperatura ha sofert un considerable descens que demana l'indispensable abrigh a las matinas y als vespres. De día, sí'l temps no's gira ventós, se fá agradable ja que'l sol brilla ab tot lo seu esplendor y magnificencia.

Los refredats están ja a l'ordre del día.

Lo que no vol fer es ploure ab abundancia, cosa que avuy es tan necessari, donchs aviat serém en la época de sembrar y'ls pagesos vist lo desengan de la cullita darrera que's vejeren obligats a sembrar en sech, enguany no están disposats a fer aquesta feyna sí no plou abans ab regularitat.

Ahir tinguerem ocasió d'estrenyer la mà del digníssim President de La Lliga Regionalista de Barcelona y diputat a Cortes per Vich, lo senyor D. Albert Russinyol que's deturá unas horas en nostra capital marxant després cap a Barcelona ab snn magnífich automòvil.

Ahir matí al carrer de Sant Fructós se posá foch en un pis ahont hi viu una pobre dona drapaire.

Per sòrt lo foch vá poguer ésser sofocat a las pocas horas mercés al prompte auxili y la bona feina que hi feren los bombers dirigit molt acertadament per los senyors Pujol y Enríquez.

La runa y'l podrimer que dintre d'aquell pis se vá truerer fou assombrós, comentant tothom ab fortas censuras pels vigilants de l'higiene pública que pogués estarse dintre d'un pis un foc d'infecció com aquell, que mercés a la Providencia no ha volgut que's desenrotllés alguna enfermetat o epidemia durant l'estiu per aquell veinat y propagarse després per la capital.

Al llensarse al carrer pels bombers, molts dels mobles, draps y altres putingas que allí dintre hi havia, era cosa de taparse'l nas y la boca y apartarse un bon bossí del lloch sí no volia un que se li tapessin los sentits.

Si'ls senyors que tenen lo deber de vetllar per la salut pública fessin una visita d'inspecció per moltas casas, de bon segur que'n trovarían moltas y moltas que sinó tan perillosas com aquesta, los hi falta bona cosa para reunir las necessarias condicions de llimpiesa que assegurin la vida de tots los ciutadans. ¡Senyor Inspector de Sanitat de la *Provincia*, servèixeli d'exemple lo que li dihém y si ho fá nos dará la rahó.

Hem rebut la visita d'un nou setmanari humorístich titolat *All y oli* y escrit en castellá... *del que ara's parla*, que ha comensat a publicarse en aquesta ciutat.

Li retorném la salutació y li desitjém mellor èxit en los nombres vinentes, perquè, com deya un nostre amich, para veure y parlar al *Fato*, no cal confeccionar un periódich ni pagar deu céntims: ab sortir al carrer a totas horas n'hi ha prou.

Sembla que hi ha per part d'algú'l decidit propòsit de perjudicar y molestar al gremi de forners d'aquesta ciutat, privantlo dels drets que li concedeixen las disposicions que regulan lo descans dominical.

Com l'assunto deuen resòldrel las autoritats, no'n fem per avuy esment, limitantnos a cridar l'atenció del Sr. Governador civil respecte a l'actitut que, segons rumor públich, han pres certs elements, los qui, en nom del mateix Sr. Governador amenassan y cohibeixen als que en ús de son perfectíssim dret no están conformes ab la seva conducta y procediments.

Para cubrir la vacant ocoreguda ab la mort de D. Francisco Salvany, lo Colegi de Procuradors d'aquesta Audiencia, ellegi per unanimitat Degá del mateix a Don Cándit Planas. Lo felicitem per aital distinció.

Ha mort en aquesta ciutat, després de llarga y penosa malaltia, la virtuosa senyora D.ª Rosa Roca y Ferrando, mare del nostre particular amich D. Antoni Soler y Roca.

Enviém a l'esmentat senyor y llur apreciable familia aclaparada per tan sensible pèrdua, l'expressió del nostre condol, tot pregant para que Deu hagi premiat las virtuts de la finada.

D. E. P.

Ha quedat constituida la Junta Directiva de l'*Orfeo tarragoní* al domicili de l'Associació Catalanista en la furma següent:

Vocal Primer, D. Joan Solé y Granel; Vocal segon, D. Antoni Musolas; Tresorer, D. Ramón Solé Icart; Secretari, D. Joseph Vidal; Director-professor, D. Joseph Gols.

La nova Junta está animada dels mellors desitjos en prò de l'*Orfeo* y de ben segur que no trigarém gaire en anunciar un concert que será de verdadera proba.

Ha mort a Barcelona lo conegut autor dramátich D. Anton Ferrer y Codina.

Com a obras més representadas en lo Teatre Catalá deixa entre altres *Un Jefe de la Coronela*, *Un manresá de l'any vuit*, *Tenorios*, *Toreros d'hivern* y *La Suripanta* que's feu tant famosa quan lo procés a que doná lloch la representació de la mateixa.

A la seva viuda la senyora donya Carme Parreño, distingida actriu del Teatre Catalá fem avinent lo nostre pèsam.

A jutjar per lo gran nombre de socis matriculats para assistir a las classes d'ensenyansa que dilluns inaugura'l Centre Catalá, fá prevèurer que l'èxit més sencer coronará las iniciativas d'aquella Junta de Govern.

Hem tingut ocasió de visitar las classes preparadas *ad hoc* y las hem trobat totas ab molt d'acert y gust distribuídas.

Casi bé que día per altre la premsa local té de donar comte dels continus robos y malifetas que cometen en las casetas camp de nostre terme municipal, los amichs de lo dels altres, sense que's vegi un escarment serió per part dels obligats a vigilar.

Y és casual ¿com és que succeix aixó tantsols en fincas dels particulars que no són ni *generals* ni *regidors*?

Podria ben ser que'ls guardatermes vigilessin més en un costat que no en l'altre y aixó, que *no més podria ben ser* procurarém informar-nos per si fós.

Con que, ojo, senyors guardatermes.

A l'hora d'entrar en premsa nostre setmanari, comensava'l concert que l'eminent pianista senyor Malats tenia anunciat para avuy a las nou de la nit al Teatre Principal.

En l'impossibilitat donchs de poguer donar comte en aquest número, d'aquesta nota artística prometém parlarne extensament en nostra edició próxima.

La representació del magnífich drama d'en Sardou *La Tosca* al Centre Catalá, hi aportá la setmana passada una gernació immensa que aplaudí ab entussiasme la feina discreta y pulida dels notables aficionats del Centre.

Fou també molt encomiada la presentació escènica, especialment lo nou decorat que para'l drama aquest pintá'l senyor Ferrán, de molt d'efecte escenògraf.

Para demá'l vespre, s'anuncia'l drama en un acte de l'Iglesias *Joven-tut* y l'entremés en dos actes dels Quinteros *El amor en el teatro*.

Los hi augurém un altre plé.

Del Sr. D. Joan Ayné d'aquesta, hem rebut una invitació al concert Malats que aquest vespre tindrà lloch al Teatre Principal baix lo següent programa:

Primera Part.—Sonata appassionato, Beethoven; Allegro assai-Andante-Allegro ma non troppo.—Caprice sur Alceste, Gluck-Saint-Saëns.

Segona Part.—Carnaval de Viena, Schumann; Allegro-Romanza-Scherzino-Intermezzo-Final.

Tercera Part.—Balada en la b y Nocturno en re b, Chopin; Impromptu ab variacions, Schubert; Rapsodia núm. 2, Liszt.

Piano Gran Cúa «Ortiz et Cussó.» Agraim al Sr. Ayné l'atenció tinguda ab nosaltres y com fem avinent en aquest mateix número prometém parlarne extensament lo vinent disapte.

Colegi Joseff.—Vegis l'anunci de cuarta plana.

—Convalecencias.—**Ovi Lecitina Gíol.**

COSTUMS TARRAGONINAS

Darrereras obras de

D. FERRAN DE QUEROL Y DE BOFARULL

HERÈU Y CABALÉ.... Preu: 2 ptas.

MONTERRAT..... » 3 »

Se venen en l'estampa de Francesch Sugrañes.

Los pescadors están d'enhorabona, donchs del día primer d'aquest mes que van comensar la pesca del bou han tingut sempre un vent de mestral que'ls ha proporcionat fer unas bonas agafadas de peix.

No obstant lo preu no ha baixat pas gaire.

—Neurastenias.—**Neurastodogeno Sugrañes.**

Demá tocará a la Rambla de Sant Joan la banda del Regiment de Luchana, algunas pessas de son repertori.

TIP. DE FRANCESCH SUGRAÑES, COMTE DE RIUS, 9

TARJETAS DE VISITA

Imprempta Sugrañes

Ibarra y C.ª de Sevilla

Línia regular de grans vapors
Pera Valencia, Alacant, Cartagena, Almería, Málaga, Sevilla, Cádiz, Huelva, Vigo, Marín, Villagarcía, Carril, Corunya, Ferrol, Rivedo, Gijón, Santander, Bilbao, Pasages, San Sebastián, Bayonne, Bordeaux, Nantes, Dun-Kerque, Havre y París.
Sortirá d'aquest port lo día 19 de Octubre lo vapor **Cabo Ortegale**, son capitá D. Ricardo Redondo, admetent càrrega y passatgers para'ls ciutats ports.
Lo despatxa son consignatari D. Marián Peres.

Sastrería y Camisería d'en VICENS BRELL

NOVETATS de la temporada d'hivern en Sastreria, Camiseria y Corbateria.

DEPÓSIT d'ornaments relligiosos dels **Fills de Miquel Gusí**, de Barcelona.

DEPÓSIT de l'acreditada sombreria de la casa **L. Trinchet**.

Especialitat en los de teula y copa.

Se confeccionan tota mena de trajos y pessas para senyors eclesiástichs.

Comte de Rius, 23 y Rambla de Sant Joan, 57

Academia del Perfectíssim Corte Parisien Martí

Baix la direcció de la professora titular

senyoreta **María Alberich**

Ab lo **Corte** Parisien Martí s'obté una ensenyansa práctica en pochos días pel procediment de la Transformació.

En aquesta Academia s'ensenyará de tallar, adornar y's confeccionarán tota mena de pessas de vestir, tant para senyoras com para nens.

Comte de Rius, 24.—TARRAGONA

EMULSIÓN NADAL ÚNICA con 80 por 100, hipofosfita, glicerina. La mejor. Reconstituyente, tónico-nutritivo. Niños, viejos; consunción, convalecencias, embarazo, lactancia; tos, tisis, escrofulas, linfatismo, raquitismo, anemia, diabetes, gota, dolores nervios. Análisis Drs. Bonet y Codina, aprobación Colegios Médicos y Farmacéuticos.—**Medalla de plata.** Farmacias y Droguerías.

JARABE HIPOFOSFITOS NADAL con Neurostina. Tónico, reconstituyente, estimulante. **Hipofosfitos de cal, estricnina, hierro, manganeso, quinina, sosa, cusaina, tónico amargo y neurostina** (fósforo orgánico). Anemia cerebral, enfermedades medulares; acelera digestión, detiene caducidad orgánica. Cumple indicaciones **hipofosfitos**. Preparación esmerada, productos escogidos.—**Medalla de plata.** Farmacias y Droguerías.

Joan J. Domènech Solé
PROCURADOR
SUCCESSOR DE D. VICENS MATEU
RAMBLA DE CASTELAR, 26, 2.ª

DR. SASTRE Y MARQUÉS
HOSPITAL, 109.—BARCELONA

Pastillas calmants de la tos del Dr. Sastre y Marqués.

Vi d'ostras del Dr. Sastre y Marqués, lo mellor dels tònichs.

Sucre vermifruich del Dr. Sastre y Marqués, precíós remey para espulsar los cuchs.

Essencia febrífuga del Dr. Sastre y Marqués, contra tota classe de febras.

Denticina del Dr. Sastre y Marqués, és la salvació segura dels nens en tots los accidents perillosos de la dentició.

Conservador de la boca del Dr. Sastre y Marqués. Ab aquest precíós remey s'evitan totas sas malalties.

Para tenyir lo caball no hi ha res com la tintura del Dr. Sastre y Marqués.

Casa especial en Axarops medicinals dosificats

TUPINAMBA EXQUISITS XACOLATAS
de la casa
TUPINAMBA
AROMA CONCENTRADO con REAL PRIVILEGIO.
TODOS LOS CAFES DE ESTA CASA PUEDEN SER ENTENDIDOS EN SU ORIGEN ANALISIS
SUCRE FINA DE CLASSE SUPERIOR A BONS PREUS
Unich Representant a Tarragona y sa Comarca

En Joan Roset Sabaté.—Patisserieja
Carrer de l'Unió, núm. 19.—Tarragona

PASTILLAS SERRA son las mellors pera curar la TOS

Y totas las enfermetats de l'aparell respiratori perque modifiquen las mucosas, facilitan l'expectoració y traen en un dia l'opresió del pit y la fatiga. Poden pendres sens cap perill, puig no contenen opi ni morfina.

A DOS RALS CAIXA

Farmacia del Centre de MANEL FONT, Rambla de Sant Joan, 57, Tarragona.—Teléfon 48

Neurastenias

clorosis,
debilitat general,
anemia

se curan radicalment ab l'ús del

NEUROSTEÓGENO SUGRAÑES

EN TOTAS LAS FARMACIAS

TALLERS
d'Arts sumptuarias
DE
FÉLIX RIBAS
Carretera Castelló, TARRAGONA

Se construeix ab perfecció tot lo referent a Arts sumptuarias. Projectes y presuposts detallats de las obras que no requereixin.

Xarop NADAL
DE
Hipofosfits y Neurostina

TÓNICHE
RECONSTITUYENT,
ESTIMULANT

Hipofosfits de cal, d'Estricnina, de Ferro, de manganès, de quinina y de sosa, associat a la Quasina tònich amarch y a la Neurostina (fòsforo orgánich) efícaçs pera l'anemia cerebral y enfermetats medulars, a pressa la digestió y detura la vellesa orgánica. Compleix totas las indicacions dels hipofosfits.

Preparació esmerada, productes escullits.
Medalla de plata en l'Exposició de Atenas, 1902.

DE VENDA
Farmacias y Droguerías
M. NADAL, Major, 14, Tarragona

ABONOS
químichs y minerals garantits per son més alt poder fertilissant, elaborats los complerts especials pera cada terra y cultiu.

ABONOS
organo-químichs propis pera plantacions preparantlos també ab atenció a las necessitats de la planta y terra a que deuen destinarse.
Despullas, tercerilla, etc., grans lle-gums, etc.

COMISIONS Y REPRESENTACIONES
QUINTANA Y TORRES
Carrer de Barcelona, 4, Tarragona

Lo Camp de Tarragona
SETMANARI CATALANISTA

Redacció y Administració: Mendez Nuñez, 6

Tarragona, trimestre..... 1'50 pta.
Fora..... 2'00 pta.
Extranjer..... 2'00 pta.
Número d'avuy..... 0'50 pta.

Anuncis a preus red ts

EXCELSER

En Llanas vén uns paraigüas de semi-seda y cutó, de color inalterable y teixit tantissim hó, que resisteix tota proba al devall d'un canaló. Ademés, també té uns vanos ab pintats tan rebóns, que ni Rafel ni Murillo

los podrian fer melló, a propòsit per regalós, causan gran admiració. Trobaran també sombrillas y un gran assortit de bastóns, parassols de totas menas que són molt barato y bons. Mellor dit: no hi ha cap casa en tan bonas condicions.

26, COMTE DE RIUS, 26

AIGUAS FERRUGINOSAS Y BANYS
DE
ESPLUGA DE FRANCOLI

A 10 minuts de POBLET. Estació del Ferro-carril de Lleyda a Reus y Tarragona

Balneari de primer orde, a càrrech dels propietaris nous. Servey de fonda inmillorable. Nombrosos xalets y habitacions amoblats y ab cuina, pera familias, a varis preús. Quatre trens diaris, iglesia, teléfon, servey de caruatges d'en Palau y Tarés.

Aquestas aigüas ferrosas no tenen rival pera regularisar las épocas menstruales, anemia, neurastenia, clorosis, escrofulisme, linfatisme, dispesias atónicas, histerisme, convalescencias, etc.

Pera llogar xalets y demés notícias: **Plassa Catalunya, 4, 1.º-1.º-Barcelona** y a l'Espluga de Francolí als senyors **Civít germans** administradors del Balneari.

COLEGI JOSEFÍ

PREPARATORI PERA'L COMERS Y LA 2.ª ENSENYANSA
FUNDAT EN 1861

Director y Propietari: **D. JOSEPH DANIEL MATAMOROS**
Tarragona, Plassa de la Font, num. 16

En aquest acreditat Colégi's proporciona una ensenyansa verdaderament sólida, integral y cristiana ab arreglo als últims avensos, sent varis los alumnes del mateix ingressats en la 2.ª Ensenyansa que han acabat ab éxit sa brillant carrera en los 20 anys que'l dirigeix l'expressat Professor. Té ademés aquest Colégi la ventatja d'estar ben orientat y situat al centre de la ciutat, ab una cabuda d'aprox de 2.000 metres cúbichs, alt de tetxo, excelents condicions de seguretat y salubritat y legalment autorisat per la Superioritat.

HONORARIS

Alumnes interns de 1.ª y 2.ª Ensenyansa, primera classe, o sia cuñats especialment: manutenció superior, lliit, rentat y planxat, preparació y gimnasia, 60 pessetas mensuals. Id. id. de segona classe, 50 pessetas. Mitj pensionistas, 30 pessetas. Recomenats pera la preparació y menjant en lo Colégi lo que li portin las sevas familias, 10 pessetas. Recomenats sens id. id., 5 pessetas. Comers, 5 pessetas. Classe general, 2'50. Adults, de 7 a 9 de la nit, 2'50. Preparació pera l'ingrés en Correus, Telégrafos, etc., 5 pessetas.

NOTA: Als pensionistas que s'ausentín d'aquest Colégi per Nadal o per Pasqua se'ls hi abonará la meitat de l'import dels dias que hagin estat ausents.

CENTRE DE SUSCRIPCIONS

SADURNI GINESTA

RAMBLA DE SANT JOAN, 38, TARRAGONA

En aquest acreditat Centre que més anys compta d'existencia a Tarragona en aquest ram, s'admeten suscripcions a totas las obras de **Literatu Clera, clá y Arts** de las principals casas editorials d'Espanya, ja sia per quaderns setmanals o a plassos mensuals.

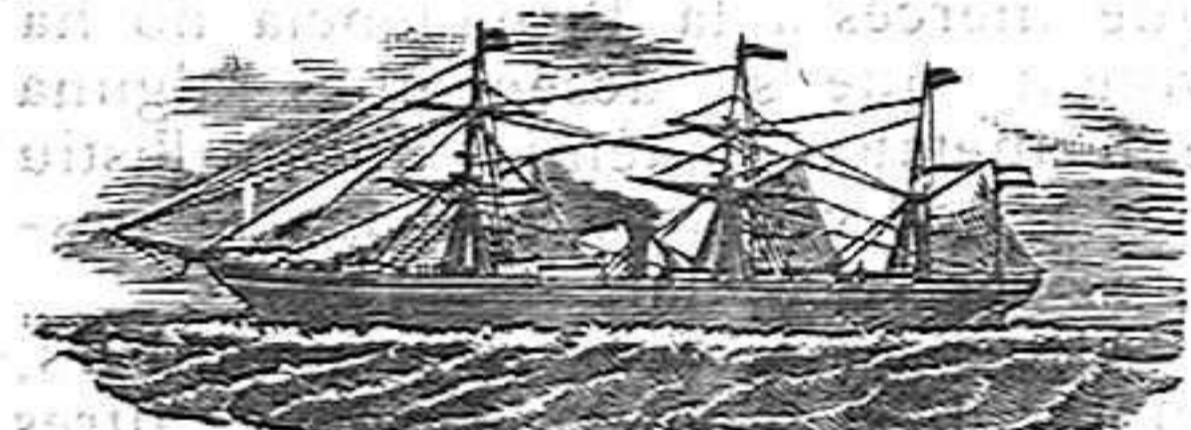
SE SUSCRIU TAMBÉ A LA

Biblioteca popular de **L'Avenç** y a la **Ilustració Catalana** y a tota classe de **Ilustracions, Periódichs y Revistas francesas, inglesas y afemanas.**

NOVI
HECITINA
GIOTI

Lo mellor reconstituyent era combatre ab éxit totas las malalties nerviosas.

en totas las Farmacias y en casa son autor, Passaig de Gracia, 4, BARCELONA

Serveys de la Companyia Transatlántica

Línia de Cuba y Méxich.—Lo dia 17 de Octubre sortirà de Bilbao, lo 20 de Santander y'l 21 de Coruña, lo vapor **Alfonso XIII**, directament pera Habana y Veracruz. Admet passatge y càrrega pera Costafirme y Pacífich ab trasbord a Habana al vapor de la línia de Venezuela-Colombia. Combinacions pera'l litoral de Cuba y Isla de Santo Domingo.

Línia de Nova-York, Cuba y Méxich.—Lo dia 26 de Octubre sortirà de Barcelona'l 28 de Málaga y'l 30 de Cádiz, lo vapor **Buenos Aires**, directament pera Nova York, Habana y Veracruz. Combinacions pera distints punts dels Estats Units, litorals de Cuba y Isla de Santo Domingo. També admet passatge pera Puerto Plata ab trasbord a Habana.

Línia de Venezuela-Colombia.—Lo dia 11 de Octubre sortirà de Barcelona, lo 13 de Málaga y'l 15 de Cádiz, lo vapor **Montevideo**, directament pera Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma, Puerto Rico, Habana, Puerto Limón, Colón, d'ahont surten lo 12 de cada mes pera Sabanilla, Curaçao, Puerto Cabello y La Guayra, admetent passatge y càrrega pera Veracruz ab trasbord a Habana. Combina pel ferrocarril de Panamá ab las companyias de navegació del Pacífich, pera quals ports admet passatge y càrrega ab bitllets y coneixements directes. Combinació pera'l litoral de Cuba y Puerto Rico: S'admet passatge pera Puerto Plata ab trasbord a Puerto Rico y pera Santo Domingo y San Pedro de Macoris y ab trasbord a Habana. També càrrega pera Maracaibo Coro, Carupano y Camaná ab trasbord a Puerto Cabello y para Trinitat, ab trasbord a Curaçao.

Línia de Filipinas.—Lo dia 14 de Octubre sortirà de Barcelona, havent fet escalas intermitjas lo vapor **C. Lopez y Lopez**, directament pera Génova, Port-Said Suez, Colombo, Singapore y Manila, servint per trasbord los ports de la costa, Oriental d'Àfrica, de l'India, Java, Sumatra, China, Japó y Australia.

Línia de Buenos Aires.—Lo dia 3 de Octubre sortirà de Barcelona, lo 5 de Málaga y'l 7 de Cádiz, lo vapor **Leon XIII**, directament pera Santa Cruz de Tenerife, Montevideo y Buenos Aires.

Línia de Canarias.—Lo 17 de cada mes sortirà de Barcelona'l 18 de Valencia, lo 19 d'Alacant y'l 22 de Cádiz, lo vapor **M. L. Villaverde**, directament pera Tarragona, Casablanca, Mazagán, Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife y Sta. Cruz de la Palma retornant a Santa Cruz de Tenerife pera empendrer lo viatge de retorn fent las escalas de Las Palmas, Cádiz, Alacant, Valencia y Barcelona.

Línia de Fernando Poo.—Lo dia 25 de Novembre sortirà de Barcelona y'l 30 de Cádiz, lo vapor **San Francisco**, pera Fernando Poo; ab escalas a Casablanca, Mazagán y altres ports de la costa Occidental d'Àfrica y Golf de Guines.

Línia de Tanger.—Sortidas de Cádiz: dilluns, dimecres y divendres.

Sortidas de Tanger: dimars, dijous y dissabtes.
Aquestes vapors admeten càrrega en las condicions més favorables y passatgers, a quins la Companyia dona allotjament molt comòd y tracte esmerat, com ha acreditat en son dilatat servey. Rebuens a familias. Preus convencionats pera camarots de luxo. Rebuens pera passatgers d'anada y tornada. També s'admet càrrega y s'expenen passatges pera tots los ports del món servits per lineas regulars. La empresa pot assegurar las mercaderias que s'embarquin en los seus vapors.

AVIS IMPORTANT.—Rebuens en los noüts d'exportació.—La Companyia fa rebuens de 30 per 100 en los noüts de determinats articles, ab arreglo a lo establert en la R. O. del Ministeri d'Agricultura, Industria y Comers y Obras Públicas de 14 Abril de 1904, publicada a la Gaceta del dia 22 del mateix mes.

Serveys comercials.—La secció que d'aquests serveys té establerta la Companyia, s'embarca de treballar a Ultramar los Mostruaris que li siguin entregats y de la colocació dels articles, qual venda, com ensaig, desitgin fer los Exportadors.

Pera més informes dirigirs: a son agent **D. EMILI BORRÁS.**

Aigua naf SERRA

Aquesta triple aigua de flors de taronger, de perfumada y deliciosa aroma està elaborada ab la tendre, fresca y escullida del taronger agre y s'vend en botellias de 1/4 de litre al preü d'una pesseta.
A l'engros importants descomptes. Famaçia y laboratori de A. Serra—Reus
A la menuda: Farmacia del Centre.—Tarragona.—Demandar AYGUA NAF SERRA